מבחן מסכם: קריעת ים סוף והמסע במדבר, שמות יד-יח

זמן 90 דקות | ניקוד 100 נקודות

שם	כיתה	תאריך	ציון
			מתוך 100

זמן: 90 דקות · 100 נקודות · במבחן שני חלקים. בחלק א ענו על כל השאלות. בחלק ב בחרו שלוש שאלות מתוך ארבע. מותר להשתמש בתנ"ך בלי פירושים.

א חלק א: בקיאות — 40 נקודות

ענו על כל עשר השאלות. בשאלות 1-5 הקיפו את התשובה הנכונה; בשאלות 6-10 ענו בקצרה וציינו פרק ופסוק.

1 מה עמד בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל בלילה שלפני קריעת הים? (4 נק')

א) עמוד הענן ב) חומת מים ג) הר גבוה ד) מחנה מלאכים בלבד

2 מי יצאה בתוף ובמחולות אחרי שירת הים? (4 נק')

א) צפורה ב) מרים הנביאה ג) יוכבד ד) אלישבע

3 במה המתיק משה את המים במרה? (4 נק')

א) במלח ב) במטה ג) בעץ שהראה לו ה' ד) באבן

4 כמה מן היה כל אדם לוקט ביום חול? (4 נק')

א) שני עומרים לאדם ב) עומר לגולגולת ג) קב לאדם ד) סאה לכל בית

5 את מי שלח משה להילחם בעמלק? (4 נק')

א) את אהרן ב) את יהושע ג) את חור ד) את כלב

6 מה אמרו בני ישראל למשה כשראו את המצרים רודפים אחריהם ליד הים? (4 נק')

7 מה מצאו בני ישראל באילים? (4 נק')

8 מה קרה למן שהשאירו ממנו עד הבוקר ביום חול? ובמה היה שונה המן ביום השישי? (4 נק')

9 איך קרא משה למזבח שבנה אחרי המלחמה בעמלק? **4 נק'**

10 אילו תכונות צריכות להיות לשופטים, לפי עצת יתרו? ציינו שתיים. **4 נק'**

ב חלק ב: עיון ופרשנות

60 נקודות

בחרו שלוש שאלות מתוך ארבע. כל שאלה 20 נקודות. קראו את המקורות שבתוך השאלה וענו במילים שלכם.

11 "מַה־תִּצְעַק אֵלָי" (פרק יד) 20 נק'

> וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה מַה־תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ
>
> שמות יד, טו

> מה תצעק אלי. לִמְּדָנוּ שֶׁהָיָה מֹשֶׁה עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל, אָמַר לוֹ הַקָּבָ"ה, לֹא עֵת עַתָּה לְהַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל נְתוּנִין בְּצָרָה. דָּ"א – מַה תִּצְעַק אֵלָי, עָלַי הַדָּבָר תָּלוּי וְלֹא עָלֶיךָ
>
> רש"י על יד, טו

> אַמְנָם צָעַק מֹשֶׁה לֹא הָיְתָה מִירְאַת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ ... אֲבָל הָיְתָה צַעֲקָתוֹ עַל שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶעֱזוּ פְּנֵיהֶם בְּאָמְרָם "הַמְבְּלִי אֵין קְבָרִים", וְחָשַׁב בִּשְׁבִיל זֶה שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ לוֹ לְהִכָּנֵס בַּיָּם. לְפִיכָךְ אָמַר לוֹ מַה תִּצְעַק אֵלָי בָּזֶה, כִּי אָמְנָם אַתָּה חוֹשֵׁד בִּכְשֵׁרִים
>
> ספורנו על יד, טו

א. מה הקושי בפסוק? (רמז: האם כתוב קודם שמשה צעק?) 4 נק'

ב. הציגו את שני הפירושים של רש"י ל"מה תצעק אלי". 8 נק'

ג. לפי הספורנו, על מה צעק משה, ולמה ה' אומר לו "מה תצעק אלי"? במה שונה פירושו מפירושי רש"י? 8 נק'

12 המן: "לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי" (פרק טז) **20 נק'**

> וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן־הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם־לֹא
>
> שמות טז, ד

> דבר יום ביומו. צֹרֶךְ אֲכִילַת יוֹם יִלְקְטוּ בְּיוֹמוֹ וְלֹא הַיּוֹם לְצֹרֶךְ מָחָר. למען אנסנו הילך בתורתי. אִם יִשְׁמְרוּ מִצְוֹות הַתְּלוּיוֹת בּוֹ, שֶׁלֹּא יוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא יֵצְאוּ בַּשַּׁבָּת לִלְקֹט
>
> רש"י על טז, ד

א. מה פירוש "דבר יום ביומו" לפי רש"י? **4 נק'**

ב. לפי רש"י, במה מנסה ה' את העם? הביאו מפרק טז מקרה שבו חלק מן העם לא עמד בניסיון בכל אחד מן הדברים. **10 נק'**

ג. למה, לדעתכם, דווקא לחם שיורד בכל יום הוא ניסיון באמונה? **6 נק'**

13 מסה ומריבה ומלחמת עמלק (פרק יז) **20 נק'**

> וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מַסָּה וּמְרִיבָה עַל־רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסֹּתָם אֶת־ה' לֵאמֹר הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם־אָיִן
> וַיָּבֹא עֲמָלֵק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בִּרְפִידִם
> שמות יז, ז-ח

> סָמַךְ פָּרָשָׁה זוֹ לִמְקָרָא זֶה, לוֹמַר, תָּמִיד אֲנִי בֵּינֵיכֶם וּמְזֻמָּן לְכָל צָרְכֵיכֶם וְאַתֶּם אוֹמְרִים הֲיֵשׁ ה' בְּקִרְבֵּנוּ אִם אָיִן, חַיֵּיכֶם שֶׁהַכֶּלֶב בָּא וְנוֹשֵׁךְ אֶתְכֶם וְאַתֶּם צוֹעֲקִים לִי וְתֵדְעוּ הֵיכָן אֲנִי?
> רש"י על יז, ח

> וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים וַיִּקְחוּ־אָבֶן וַיָּשִׂימוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאַהֲרֹן וְחוּר תָּמְכוּ בְיָדָיו
> שמות יז, יב

> אבן וישימו תחתיו. וְלֹא יָשַׁב לוֹ עַל כַּר וְכֶסֶת. אָמַר: יִשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בְּצַעַר, אַף אֲנִי אֶהְיֶה עִמָּהֶם בְּצַעַר
> רש"י על יז, יב

א. לפי רש"י, מה הקשר בין השאלה "היש ה' בקרבנו" ובין בוא עמלק? הסבירו את המשל שרש"י מביא (אב ובנו), גם אם בלשונכם. **9 נק'**

ב. למה ישב משה על אבן, לפי רש"י? איזו תכונה של מנהיג זה מלמד? **6 נק'**

ג. מה קרה כשמשה הרים את ידו וכשהניח אותה (יז, יא)? מי עזר לו? **5 נק'**

14 עצת יתרו: "לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה" (פרק יח) **20 נק'**

> וַיֹּאמֶר חֹתֵן מֹשֶׁה אֵלָיו לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה נָבֹל תִּבֹל גַּם־אַתָּה גַּם־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ כִּי־כָבֵד מִמְּךָ הַדָּבָר לֹא־תוּכַל עֲשֹׂהוּ לְבַדֶּךָּ
> שמות יח, יז-יח

> לדרש אלהים. כְּתַרְגּוּמוֹ "לְמִתְבַּע אֻלְפָּן" – לִשְׁאֹל תַּלְמוּד מִפִּי הַגְּבוּרָה
> רש"י על יח, טו

> נבל תבל ... לְשׁוֹן כְּמִישָׁה ... שֶׁהוּא כָּמוּשׁ עַל יְדֵי חַמָּה וְעַל יְדֵי קֶרַח וְכֹחוֹ תָּשׁ וְנִלְאֶה. גם אתה. לְרַבּוֹת אַהֲרֹן וְחוּר וְשִׁבְעִים זְקֵנִים. כי כבד ממך. כָּבְדוֹ רַב יוֹתֵר מִכֹּחֲךָ
> רש"י על יח, יח

א. לפי רש"י על יח, טו: למה באו העם אל משה? מה זה מלמד על תפקידו? **5 נק'**

ב. הסבירו את "נבל תבל" לפי רש"י, ואת "גם אתה". מי, לפי רש"י, עלול להיפגע? **8 נק'**

ג. מה הציע יתרו (יח, יט-כג), ואיזה רעיון על הנהגה עולה מעצתו? **7 נק'**